HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

18 iunie 2020 *

„Trimitere preliminară – Cetățenia Uniunii Europene – Directiva 2004/38/CE – Articolele 5, 10 și 20 – Drept de intrare, într-un stat membru, al unui resortisant al unui stat terț, membru de familie al unui cetățean al Uniunii – Proba deținerii unui astfel de drept – Deținerea unui permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii – Deținerea unui permis de ședere permanentă”

În cauza C-754/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Tribunalul Administrativ și pentru Litigii de Muncă din Budapesta, Ungaria), prin decizia din 21 noiembrie 2018, primită de Curte la 3 decembrie 2018, în procedura

**Ryanair Designated Activity Company**

împotriva

**Országos Rendőr-főkapitányság**

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal (raportoare), președintă de cameră, doamna L. S. Rossi și domnii J. Malenovský, F. Biltgen și N. Wahl, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 5 decembrie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Ryanair Designated Activity Company, de A. Csehó, de Á. Illés, de Á. Kollár și de V. Till, ügyvédek;

– pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér, de M. M. Tátrai și de Zs. Wagner, în calitate de agenți;

– pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vláčil și de A. Brabcová, în calitate de agenți;

– pentru guvernul elen, de L. Kotroni, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de E. Montaguti, de Zs. Teleki și de J. Tomkin, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: maghiara.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 27 februarie 2020,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 5, 10 și 20 din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (JO 2004, L 158, p. 77, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 56) și a articolului 26 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 183), semnată la Schengen la 19 iunie 1990 și care a intrat în vigoare la 26 martie 1995 (denumită în continuare „CAAS”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Ryanair Designated Activity Company (denumită în continuare „Ryanair”), pe de o parte, și Országos Rendőr-főkapitányság (Statul-Major al Poliției Naționale, Ungaria), pe de altă parte, în legătură cu o amendă aplicată acestei societăți.

### Cadrul juridic

#### *Dreptul Uniunii*

*Directiva 2004/38*

3 Considerentele (5) și (8) ale Directivei 2004/38 au următorul cuprins:

„(5) Pentru a se putea exercita în condiții obiective de libertate și demnitate, dreptul tuturor cetățenilor Uniunii la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre ar trebui să fie acordat și membrilor familiilor acestora, indiferent de cetățenie. […]

[…]

(8) În scopul facilitării liberei circulații a membrilor de familie care nu sunt resortisanți ai unui stat membru, cei care au obținut deja un permis de ședere ar trebui să fie scutiți de necesitatea de a obține o viză de intrare în sensul Regulamentului (CE) nr. 539/2001 al Consiliului din 15 martie 2001, care enumeră țările terțe ale căror resortisanți trebuie să posede vize pentru a traversa frontierele externe ale statelor membre, precum și cele ale căror resortisanți sunt scutiți de această cerință [a se citi «de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerați de această obligație»] [(JO 2001, L 81, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 97)] sau, dacă este cazul, în sensul legislației naționale aplicabile.

[…]”

4 Articolul 3 din Directiva 2004/38, intitulat „Destinatarii”, care figurează în capitolul I din această directivă, intitulat „Dispoziții generale”, prevede la alineatul (1):

„Prezenta directivă se aplică oricărui cetățean al Uniunii care se deplasează sau își are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, precum și membrilor familiei sale […] care îl însoțesc sau i se alătură.”

5 Articolul 5 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de intrare”, care figurează în capitolul II din aceasta, intitulat „Dreptul de ieșire și intrare”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor privind documentele de călătorie aplicabile controalelor la frontierele naționale, statele membre permit intrarea pe teritoriul lor a cetățenilor Uniunii care dețin cărți de identitate valabile sau pașapoarte valabile, precum și a membrilor familiilor acestora care nu au cetățenia unui stat membru și care dețin pașapoarte valabile.

Cetățenilor Uniunii nu le pot fi impuse vize de ieșire și nici alte formalități echivalente.

(2) Membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru li se cere numai să posede o viză de intrare în conformitate cu Regulamentul [nr. 539/2001] sau, dacă este cazul, cu legislația internă. În sensul prezentei directive, deținerea permisului de ședere valabil menționat la articolul 10 scutește membrii de familie de obligația de a obține o viză.

[…]”

6 Capitolul III din aceeași directivă, intitulat „Dreptul de ședere”, cuprinde printre altele articolele 7, 9 și 10 din aceasta.

7 La articolul 7 din Directiva 2004/38, intitulat „Dreptul de ședere pentru o perioadă mai mare de trei luni”, se precizează:

„(1) Toți cetățenii Uniunii au dreptul de ședere pe teritoriul altui stat membru pentru o perioadă mai mare de trei luni în cazurile în care:

[…]

(2) Dreptul de ședere prevăzut la alineatul (1) se extinde asupra membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru, în cazul în care însoțesc ori se alătură cetățeanului Uniunii în statul membru gazdă […]

[…]”

8 Articolul 9 din această directivă, intitulat „Formalitățile administrative referitoare la membrii de familie care nu sunt resortisanți ai unui stat membru”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre eliberează un permis de ședere membrilor familiei unui cetățean al Uniunii care nu sunt resortisanți ai unui stat membru, în cazul în care perioada planificată de ședere depășește trei luni.”

9 Articolul 10 din directiva respectivă, intitulat „Eliberarea permiselor de ședere”, prevede la alineatul (1):

„Dreptul de ședere al membrilor de familie ai unui cetățean al Uniunii care nu sunt resortisanți ai unui stat membru se confirmă prin eliberarea unui document intitulat «Permis de ședere de membru de familie pentru un cetățean al Uniunii» [a se citi «Permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii»], în termen de cel mult șase luni de la data la care aceștia prezintă cererea. […]”

10 Capitolul IV din aceeași directivă, intitulat „Dreptul de ședere permanentă”, cuprinde printre altele articolele 16 și 20 din aceasta.

11 Articolul 16 din aceeași directivă, intitulat „Regula generală pentru cetățenii Uniunii și pentru membrii familiilor acestora”, menționează la alineatele (1) și (2):

„(1) Cetățenii Uniunii care și-au avut reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani dobândesc dreptul de ședere permanentă pe teritoriul acestuia. […]

(2) Alineatul (1) se aplică și în cazul membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru și care și-au avut reședința legală împreună cu cetățeanul Uniunii în statul membru gazdă în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani.”

12 Articolul 20 din această directivă, intitulat „Permisul de ședere permanentă al membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) În termen de șase luni de la data depunerii cererii, statele membre eliberează un permis de ședere permanentă membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru și care beneficiază de dreptul de ședere permanentă. Permisul de ședere permanentă se reînnoiește de drept la fiecare zece ani.

(2) Cererea de permis de ședere permanentă se depune înainte de expirarea primului permis de ședere. […]”

*CAAS*

13 Titlul II din CAAS, intitulat „Eliminarea controalelor la frontierele interne și circulația persoanelor”, cuprinde printre altele un capitol 6, consacrat „[m]ăsuri[lor] de însoțire” a sistemului pe care îl prevede. Acest capitol include un articol unic, articolul 26, care prevede la alineatul (1) litera (b) și la alineatul (2):

„(1) Părțile contractante se angajează, sub rezerva respectării obligațiilor care decurg din aderarea la Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților din 28 iulie 1951, astfel cum a fost modificată prin Protocolul de la New York din 31 ianuarie 1967, să includă în legislația lor internă următoarele norme:

[…]

(b) transportatorul este obligat să ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că un străin transportat pe cale aeriană sau maritimă este în posesia documentelor de călătorie necesare pentru intrarea pe teritoriile părților contractante.

(2) Părțile contractante se obligă, sub rezerva respectării obligațiilor ce rezultă din aderarea lor la Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților din 28 iulie 1951, astfel cum a fost modificată prin Protocolul de la New York din 31 ianuarie 1967, și în conformitate cu dreptul lor constituțional, să impună sancțiuni transportatorilor care transportă pe cale aeriană sau maritimă dintr-un stat terț pe teritoriul lor străini care nu posedă documentele de călătorie necesare.”

### *Reglementarea maghiară*

14 Articolul 3 alineatele (2)-(4) din szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (Legea nr. I din 2007 privind intrarea și șederea persoanelor care au dreptul la liberă circulație și ședere) din 18 decembrie 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„(2) Un membru de familie resortisant al unei țări terțe care însoțește resortisantul [Spațiului Economic European (SEE)] sau cetățeanul maghiar ori care se alătură unui resortisant al SEE sau unui cetățean maghiar cu reședința pe teritoriul Ungariei este autorizat să intre pe teritoriul maghiar dacă deține un document de călătorie valabil emis cu cel mult 10 ani înainte și a cărui durată de valabilitate depășește cu cel puțin trei luni data plecării prevăzută, precum și, cu excepția cazului în care există o dispoziție contrară a unui act din dreptul [Uniunii] direct aplicabil sau a unei convenții internaționale, o viză valabilă care conferă dreptul la o ședere planificată cu durata de cel mult 90 de zile în cursul unei perioade de 180 de zile (denumită în continuare «ședere planificată cu durata de cel mult 90 de zile»).

(3) De asemenea, este autorizată să intre pe teritoriul Ungariei ca membru de familie, dacă deține un document de călătorie valabil emis cu cel mult 10 ani înainte și a cărui durată de valabilitate depășește cu cel puțin trei luni data plecării prevăzută, precum și, cu excepția cazului în care există o dispoziție contrară a unui act din dreptul [Uniunii] direct aplicabil sau a unei convenții internaționale, o viză valabilă care conferă dreptul la o ședere planificată cu durata de cel mult 90 de zile, orice persoană care este resortisant al unei țări terțe.

[…]

(4) Persoanele menționate la alineatele (2) și (3) pot intra pe teritoriul Ungariei fără viză dacă dețin un document care atestă dreptul de ședere prevăzut de prezenta lege sau un permis de ședere eliberat de un stat parte la Acordul privind [SEE] unui membru al familiei resortisantului SEE resortisant al unei țări terțe.”

15 Articolul 69 alineatele (1) și (5) din harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (Legea nr. II din 2007 privind intrarea și șederea resortisanților unor țări terțe) din 18 decembrie 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), în versiunea aplicabilă situației de fapt, prevede:

„(1) Orice transportator care aduce un resortisant al unei țări terțe către teritoriul Ungariei pe cale aeriană sau navigabilă ori pe o linie regulată de transport rutier sau care îl transportă pe acesta traversând teritoriul maghiar către o altă țară de destinație trebuie să se asigure înainte de efectuarea transportului că resortisantul țării terțe deține, în vederea intrării sau a tranzitului, un document de călătorie valabil și, după caz, o viză valabilă care conferă dreptul la o ședere cu durata de cel mult 90 de zile.

[…]

(5) Se aplică o amendă administrativă, al cărei cuantum este stabilit printr-o reglementare specială, oricărui transportator care nu respectă obligația care îi este impusă la alineatul (1).

[…]”

**Acțiunea principală și întrebările preliminare**

16 La 9 octombrie 2017, poliția aeroportului Liszt Ferenc din Budapesta (Ungaria) a efectuat controlul pasagerilor unui zbor operat de Ryanair și care provenea din Londra (Regatul Unit). Cu această ocazie, a constatat că un pasager cu cetățenie ucraineană care deținea un pașaport nebiometric, un permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii eliberat de Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord în temeiul articolului 10 din Directiva 2004/38, dar care a fost ulterior invalidat, precum și un permis de ședere permanentă valabil eliberat de asemenea de Regatul Unit în conformitate cu articolul 20 din această directivă nu avea viză.

17 Întrucât a considerat că acest pasager nu deținea, prin urmare, toate documentele de călătorie necesare pentru a putea intra pe teritoriul maghiar, poliția nu l-a autorizat să facă acest lucru și a solicitat Ryanair să îl redirecționeze către Londra. În plus, a apreciat că Ryanair nu luase măsurile care erau în sarcina sa, în calitate de transportator, pentru a se asigura că pasagerul respectiv deținea documentele de călătorie necesare și, pentru acest motiv, a decis să aplice acestei societăți o amendă în cuantum de 3 000 de euro.

18 În cadrul acțiunii pe care a introdus-o împotriva acestei decizii la Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Tribunalul Administrativ și pentru Litigii de Muncă din Budapesta, Ungaria), Ryanair a arătat că pasagerul în cauză era autorizat, în temeiul articolului 5 din Directiva 2004/38, să intre pe teritoriul maghiar fără a deține o viză, având în vedere că deținea un permis de ședere permanentă eliberat de Regatul Unit în temeiul articolului 20 din această directivă. Ryanair a susținut mai întâi că, deși articolul 5 din directiva respectivă condiționează scutirea de obligația de a deține o viză, pe care o prevede, de deținerea de către un resortisant al unui stat terț a unui permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii, în sensul articolului 10 din aceeași directivă, numai unei persoane care a obținut în prealabil un asemenea permis i se poate elibera ulterior un permis de ședere permanentă. Aceasta a dedus de aici că o analiză contextuală a dispozițiilor în cauză permite să se considere că o scutire de viză există și în ipoteza în care un resortisant al unui stat terț deține un permis de ședere permanentă. În continuare, Ryanair a apreciat că deținerea unui astfel de permis trebuie considerată suficientă în sine pentru a dovedi că resortisantul în cauză are calitatea de membru de familie al unui cetățean al Uniunii. În sfârșit, ea a adăugat că, în orice caz, un transportator nu are dreptul de a proceda la verificări suplimentare cu privire la legătura de familie dintre persoana interesată și un cetățean al Uniunii și că acest transportator nu poate fi sancționat, așadar, pentru că nu a procedat la astfel de verificări suplimentare.

19 Statul-Major al Poliției Naționale Maghiare a considerat mai întâi că articolul 5 din Directiva 2004/38 trebuie interpretat literal, în sensul că numai deținerea unui permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii, a cărui denumire însăși stabilește existența unei legături familiale cu un cetățean al Uniunii, scutește resortisanții statelor terțe de obligația de a deține o viză pentru a putea intra pe teritoriul statelor membre. Acesta a dedus, în continuare, că nu se poate considera că deținerea unui permis de ședere permanentă, care nu este vizat la articolul 10 din această directivă, îl scutește pe titularul său de o astfel de obligație. În sfârșit, a apreciat că situația este *a fortiori* astfel în ipoteza în care un permis de ședere permanentă a fost emis de un stat membru care, precum Regatul Unit la momentul faptelor aflate la originea litigiului principal, nu face parte din spațiul Schengen. În consecință, un transportator precum Ryanair ar putea fi sancționat, în conformitate cu articolul 26 din CAAS, în cazul în care a omis să verifice dacă titularul unui astfel de permis de ședere permanentă deține o viză.

20 Având în vedere aceste argumente, instanța de trimitere explică, în primul rând, că are îndoieli cu privire la aspectul dacă articolul 5 din Directiva 2004/38 trebuie să facă obiectul unei interpretări literale sau dacă modul său de redactare trebuie înțeles în lumina contextului în care se înscrie. În această privință, ea observă în special că directiva menționată concepe dreptul de ședere permanentă

ca un drept „consolidat” acordat resortisanților statelor terțe care sunt membri de familie ai unui cetățean al Uniunii și care au beneficiat deja de un drept de ședere pe teritoriul unui stat membru pentru o perioadă neîntreruptă de cinci ani.

21 În al doilea rând, această instanță ridică problema domeniului de aplicare al scutirii de viză prevăzute la articolul 5 din Directiva 2004/38, întrebându-se dacă trebuie înțeleasă în sensul că de aceasta beneficiază resortisanții unor state terțe care sunt membri ai familiei ai unui cetățean al Uniunii, indiferent care este statul membru care le-a eliberat un permis de ședere, sau dacă trebuie, dimpotrivă, să fie înțeleasă ca fiind rezervată celor care dețin un permis de ședere eliberat de un stat membru care face parte din spațiul Schengen. Instanța menționată arată în această privință că, la data faptelor aflate la originea litigiului cu care este sesizată, Regatul Unit era un stat membru al Uniunii care nu făcea parte din spațiul Schengen.

22 În al treilea rând, instanța de trimitere arată că, în ipoteza în care articolul 5 din Directiva 2004/38 ar fi interpretat în sensul că beneficiul scutirii de obligația de a obține o viză pe care o prevede se extinde la resortisanții unor state terțe care sunt titulari ai unui permis de ședere permanentă eliberat de un stat membru care nu face parte din spațiul Schengen, ar dori să se stabilească dacă deținerea unui astfel de permis este suficientă pentru a dovedi că titularul său deține dreptul de intrare fără viză pe teritoriul unui alt stat membru sau dacă este necesar ca persoana interesată să prezinte documente suplimentare care să dovedească legătura sa familială cu un cetățean al Uniunii.

23 În al patrulea și ultimul rând, instanța de trimitere exprimă îndoieli cu privire la conținutul obligației care revine transportatorilor în ceea ce privește verificarea documentelor de călătorie ale resortisanților unor state terțe care sunt membri ai familiei unui cetățean al Uniunii și care se deplasează pe cale aeriană sau maritimă dintr-un stat membru în altul, în temeiul articolului 26 din CAAS. Cu privire la acest aspect, instanța de trimitere solicită să se stabilească, pe de o parte, dacă „documentele de călătorie” a căror deținere trebuie să fie verificată de transportatori conform acestui articol se limitează la documentele care dovedesc că aceste persoane au dreptul de a intra pe teritoriul acestui alt stat membru sau dacă se extind, în plus, la documentele care atestă că au o legătură de familie cu un cetățean al Uniunii. Pe de altă parte, instanța de trimitere ridică problema consecințelor care trebuie atribuite nerespectării acestei obligații de verificare.

24 În aceste condiții, Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Tribunalul Administrativ și pentru Litigii de Muncă din Budapesta) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 5 alineatul (2) […] din Directiva [2004/38] trebuie interpretat în sensul că, în conformitate cu directiva respectivă, atât deținerea permisului de ședere valabil prevăzut la articolul 10 din directivă, cât și deținerea permisului de ședere permanentă la care face referire articolul 20 din aceasta scutesc membrul de familie de obligația de a deține o viză la momentul intrării pe teritoriul unui stat membru?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare preliminară, articolul 5 din Directiva 2004/38 și alineatul (2) al acestuia trebuie interpretate în același sens în cazul în care persoana care este membru de familie al unui cetățean al Uniunii și care nu are cetățenia unui alt stat membru a dobândit dreptul de ședere permanentă în Regatul Unit și acest stat este cel care a eliberat permisul de ședere permanentă? Cu alte cuvinte, deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din directiva respectivă, eliberat de Regatul Unit, scutește persoana care îl deține de obligația de a obține o viză, independent de faptul că statului respectiv nu i se aplică nici Regulamentul [nr. 539/2001], menționat la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38, și nici Regulamentul (UE) 2016/399 [al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul frontierelor Schengen) (JO 2016, L 77, p. 1)]?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la prima și la a doua întrebare preliminară, deținerea unui permis de ședere eliberat în conformitate cu articolul 20 din Directiva 2004/38 trebuie considerată în sine o dovadă suficientă în sensul că titularul permisului este membru de familie al unui cetățean al Uniunii și, fără a fi necesară vreo verificare sau certificare suplimentară, acesta este autorizat – în calitate de membru de familie – să intre pe teritoriul altui stat membru și este scutit de obligația de a obține o viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) din directiva respectivă?

4) În cazul în care Curtea răspunde negativ la a treia întrebare preliminară, articolul 26 alineatul (1) litera (b) și alineatul (2) din [CAAS] trebuie interpretat în sensul că transportatorul aerian trebuie să controleze nu numai documentele de călătorie, ci și dacă pasagerul care intenționează să călătorească cu permisul de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din Directiva 2004/38 este efectiv și realmente membru de familie al unui cetățean al Uniunii la momentul intrării?

5) În cazul în care Curtea răspunde afirmativ la a patra întrebare preliminară:
[a]) în situația în care transportatorul aerian nu poate determina dacă pasagerul care intenționează să călătorească cu permisul de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din Directiva 2004/38 este realmente membru de familie al unui cetățean al Uniunii la momentul intrării, transportatorul respectiv este obligat să refuze îmbarcarea acestei persoane în avion și transportul său în alt stat membru?
[b]) în situația în care transportatorul aerian nu verifică această împrejurare sau nu refuză să transporte pasagerul care nu poate dovedi calitatea sa de membru de familie – și care, pe de altă parte, deține un permis de ședere permanentă –, transportatorul respectiv poate fi obligat la plata unei amenzi pentru acest motiv în temeiul articolului 26 alineatul (2) din [CAAS]?”

## Cu privire la întrebările preliminare

### *Cu privire la prima întrebare*

25 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din această directivă scutește o persoană care nu are cetățenia unui stat membru, dar care este membru de familie al unui cetățean al Uniunii și care este titularul unui astfel de permis de obligația de a obține o viză pentru a intra pe teritoriul statelor membre.

26 În această privință, articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 prevede, în prima teză, că membrilor de familie ai unui cetățean al Uniunii care nu au cetățenia unui stat membru li se cere să obțină o viză de intrare în conformitate cu Regulamentul nr. 539/2001 sau cu legislația internă și, în a doua teză, că, în sensul acestei directive, deținerea permisului de ședere valabil, menționat la articolul 10 din aceasta, scutește membrii de familie respectivi de o astfel de obligație.

27 Modul de redactare a acestei dispoziții nu se referă la permisul de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din Directiva 2004/38. Cu toate acestea, o astfel de lipsă a unei referiri nu este, în sine, de natură să stabilească *a contrario* voința legiuitorului Uniunii de a exclude membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii care dețin un permis de ședere permanentă de la beneficiul scutirii de obligația de a obține o viză pentru a intra pe teritoriul statelor membre, prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din această directivă.

28 În aceste condiții, conform unei jurisprudențe constante, dispoziția menționată trebuie interpretată ținând seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său, precum și de obiectivele reglementării din care face parte [Hotărârea din 7 iunie 2005, VEMW și alții, C-17/03, EU:C:2005:362, punctul 41, precum și Hotărârea din 26 martie 2019, SM (Copil plasat sub regimul algerian al kafalah), C-129/18, EU:C:2019:248, punctul 51].

29 În ceea ce privește, în primul rând, contextul în care se înscrie articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38, trebuie arătat, pe de o parte, că permisul de ședere prevăzut la articolul 10 din această directivă și permisul de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din directiva menționată sunt, ambele, documente a căror deținere de către membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii care nu au cetățenia unui stat membru atestă că aceștia beneficiază de un drept de ședere și, prin urmare, de intrare pe teritoriul statelor membre.

30 Mai precis, permisul menționat la articolul 10 din Directiva 2004/38 este, astfel cum rezultă din articolul 9 alineatul (1) din această directivă, un document eliberat de statele membre pentru a atesta că persoanele interesate beneficiază de un drept de ședere pentru o perioadă mai mare de trei luni, astfel cum este prevăzut la articolul 7 alineatul (2) din directiva menționată.

31 În ceea ce privește permisul menționat la articolul 20 din Directiva 2004/38, acesta este, potrivit alineatului (1) al acestui articol, un document eliberat de statele membre atunci când persoanele interesate beneficiază de un drept de ședere permanentă, astfel cum este prevăzut la articolul 16 alineatul (2) din această directivă.

32 Or, reiese din considerentul (8) al directivei menționate, în lumina căruia trebuie interpretat articolul 5 alineatul (2) din aceasta din urmă, că de scutirea de obligația de a obține o viză pentru a intra pe teritoriul statelor membre ar trebui să beneficieze membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii care au obținut deja „un” permis de ședere. Rezultă astfel că faptul de a fi obținut un permis de ședere, oricare ar fi acesta, în temeiul dispozițiilor Directivei 2004/38, este cel care justifică scutirea acestora din urmă de obligația de a obține o viză.

33 Pe de altă parte, dobândirea unui drept de ședere permanentă este supusă, astfel cum rezultă din articolul 16 alineatul (2) din Directiva 2004/38, condiției ca membrii de familie să fi avut reședința legală împreună cu cetățeanul Uniunii în cauză în statul membru gazdă în cursul unei perioade neîntrerupte de cinci ani, ceea ce implică în mod necesar că aceștia au beneficiat în prealabil de un drept de ședere pentru o perioadă mai mare de trei luni în acesta din urmă.

34 De asemenea, din articolul 20 alineatul (2) din Directiva 2004/38 reiese că permisul de ședere permanentă nu poate fi eliberat decât persoanelor care au obținut în prealabil un permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii.

35 În consecință, membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii cărora li se eliberează un permis de ședere permanentă sunt în mod necesar persoane care au beneficiat în prealabil, în calitate de titulari ai unui permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii, de scutirea de obligația de a obține o viză prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38.

36 În ceea ce privește, în al doilea rând, obiectivul urmărit de directiva menționată, trebuie să arate că acesta constă, astfel cum a arătat deja Curtea, în asigurarea unei integrări treptate a cetățenilor Uniunii și a membrilor de familie ai acestora care nu au cetățenia unui stat membru în societatea statului membru în care aceștia s-au stabilit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2011, Ziolkowski și Szeja, C-424/10 și C-425/10, EU:C:2011:866, punctele 38 și 41, precum și Hotărârea din 17 aprilie 2018, B și Vomero, C-316/16 și C-424/16, EU:C:2018:256, punctele 51 și 54).

37 Or, un astfel de obiectiv se opune ca dobândirea unui drept de ședere permanentă de către membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii să determine pierderea scutirii de obligația de a obține o viză, de care aceștia beneficiau înainte de a dobândi respectivul drept de ședere permanentă în calitate de titulari ai unui permis de ședere de membru de familie al unui cetățean al Uniunii.

38 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din această directivă scutește o persoană care nu are cetățenia unui stat membru, dar care este membru de familie al unui cetățean al Uniunii și care este titularul unui astfel de permis, de obligația de a obține o viză pentru a intra pe teritoriul statelor membre.

***Cu privire la a doua întrebare***

39 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din această directivă scutește membrul de familie al unui cetățean al Uniunii care este titularul acestuia de obligația de a obține o viză atunci când permisul respectiv a fost eliberat de un stat membru care nu face parte din spațiul Schengen.

40 De la bun început, trebuie arătat că dispozițiile aplicabile spațiului Schengen prevăd expres că nu afectează libertatea de circulație a cetățenilor Uniunii și a membrilor de familie ai acestora care îi însoțesc sau care li se alătură, astfel cum este garantată în special de Directiva 2004/38, așa cum a arătat domnul avocat general la punctele 40-38 din concluzii.

41 În această privință, este necesar să se constate că, în general, directiva menționată se aplică fără distincție tuturor statelor membre, indiferent dacă acestea fac parte sau nu din spațiul Schengen.

42 În ceea ce privește articolul 5 alineatul (2) din directiva menționată, acesta nu face nicio referire specifică la spațiul Schengen, nici pentru a supune beneficiul scutirii de obligația de a obține o viză pe care o prevede condiției ca un permis de ședere să fi fost eliberat de un stat membru care face parte din acest spațiu, nici, dimpotrivă, pentru a exclude de la beneficiul unei astfel de scutiri persoanele care dețin un permis de ședere eliberat de un stat membru care nu face parte din spațiul menționat.

43 Rezultă că beneficiul scutirii de obligația de a obține o viză, prevăzută la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38, nu este limitat numai la membrii de familie ai unui cetățean al Uniunii care dețin un permis de ședere sau un permis de ședere permanentă eliberat de un stat membru care face parte din spațiul Schengen.

44 Această interpretare este confirmată de contextul în care se înscrie articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38.

45 Astfel, „dispoziția generală” care figurează la articolul 3 alineatul (1) din această directivă prevede că de aceasta din urmă beneficiază orice cetățean al Uniunii care se deplasează sau are reședința într-un stat membru, altul decât cel al cărui resortisant este, precum și membrii familiei sale care îl însoțesc sau care i se alătură.

46 Rezultă de aici în special, în vederea interpretării articolului 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38, că orice membru de familie al fiecărui cetățean al Uniunii are vocația de a beneficia de scutirea de obligația de a obține o viză prevăzută la această dispoziție. Or, stabilirea unei diferențe între asemenea membri de familie, în funcție de statul membru care le-a eliberat un permis de ședere permanentă, i-ar exclude pe unii dintre ei de la beneficiul acestei scutiri și ar fi astfel contrară dispoziției menționate coroborate cu articolul 3 alineatul (1) din această directivă.

47 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din această directivă scutește membrul de familie al unui cetățean al Uniunii care este titularul acestuia de obligația de a obține o viză atunci când respectivul permis a fost eliberat de un stat membru care nu face parte din spațiul Schengen.

### *Cu privire la a treia întrebare*

48 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 20 din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere prevăzut la acest articol constituie o dovadă suficientă a faptului că titularul acestui permis are calitatea de membru de familie al unui cetățean al Uniunii, astfel încât persoana interesată are dreptul, fără a fi necesară o verificare sau o justificare suplimentară, să intre pe teritoriul unui stat membru fiind scutit de obligația de a obține o viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) din această directivă.

49 În această privință, rezultă din însuși modul de redactare a articolului 20 alineatul (1) din Directiva 2004/38, printre altele, că statele membre nu pot elibera un permis de ședere permanentă decât persoanelor care au calitatea de membru de familie al unui cetățean al Uniunii.

50 Rezultă că eliberarea unui permis de ședere permanentă de către un stat membru presupune că acesta a verificat în mod necesar, în prealabil, dacă persoana în cauză are această calitate.

51 În consecință, nu este necesară o verificare suplimentară a calității menționate.

52 În plus, astfel cum Curtea a arătat deja, eliberarea permisului de ședere prevăzut la articolul 10 din Directiva 2004/38 este echivalentă cu constatarea formală a situației de fapt și de drept a persoanei în cauză în raport cu această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iulie 2011, Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, punctul 48, Hotărârea din 18 decembrie 2014, McCarthy și alții, C-202/13, EU:C:2014:2450, punctul 49, precum și Hotărârea din 27 iunie 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, punctul 48).

53 Trebuie să se considere, prin analogie, că și eliberarea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din directiva menționată este echivalentă cu constatarea formală a situației persoanei în cauză, astfel cum este atestată de acest document.

54 Rezultă de aici că un permis de ședere permanentă este de natură să justifice, în sine, calitatea de membru de familie al unui cetățean al Uniunii a persoanei care este titularul acestui permis.

55 Ținând seama de considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 20 din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere prevăzut la acest articol constituie o dovadă suficientă a faptului că titularul acestui permis are calitatea de membru de familie al unui cetățean al Uniunii, astfel încât persoana interesată are dreptul, fără a fi necesară o verificare sau o justificare suplimentară, să intre pe teritoriul unui stat membru fiind scutită de obligația de a obține o viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) din directiva menționată.

### *A patra și a cincea întrebare*

56 Având în vedere răspunsul dat la a treia întrebare, nu este necesar să se răspundă la a patra și la a cincea întrebare.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

57 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) **Articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din această directivă scutește o persoană care nu are cetățenia unui stat membru, dar care este membru de familie al unui cetățean al Uniunii și care este titularul unui astfel de permis, de obligația de a obține o viză pentru a intra pe teritoriul statelor membre.**

2) **Articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere permanentă prevăzut la articolul 20 din această directivă scutește membrul de familie al unui cetățean al Uniunii care este titularul acestuia de obligația de a obține o viză atunci când permisul respectiv a fost eliberat de un stat membru care nu face parte din spațiul Schengen.**

3) **Articolul 20 din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că deținerea permisului de ședere prevăzut la acest articol constituie o dovadă suficientă a faptului că titularul acestui permis are calitatea de membru de familie al unui cetățean al Uniunii, astfel încât persoana interesată are dreptul, fără a fi necesară o verificare sau o justificare suplimentară, să intre pe teritoriul unui stat membru fiind scutită de obligația de a obține o viză în temeiul articolului 5 alineatul (2) din directiva menționată.**

Semnături